

Kronika fare sv. "elene v Loku , Ferd. Karel Ripšl župnik 1868

Str.27.

Str. 31 - zač.XIX, pobeljeno.

Stele, LXXII, 6.12.1929, str.17.

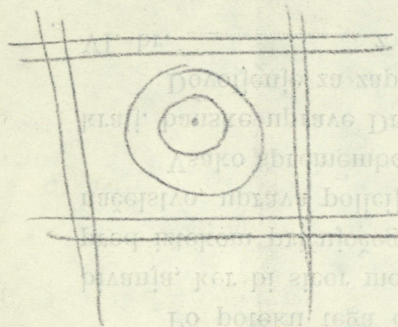
Osnova - pravokotna ladja s kvadratičnim, rebrastim na križ obokanim prezbit. Zvonik prizidek k ladji na sev. strani pri stiku s prezbit.

Ladja baročno obokana, prej raven, lesen strop. Pod streho se vidi, okrog in okrog prvotni omet z ostanki slikarije. Na sev. steni in slavaloku se kažejo ostanki na belež izvršene slikarije iz baročne dobe, izpod nje se na vrhu mestoma kaže gotski zobni ornament. . Najbolje je ohranjen juž.vsh. kot, kjer je v baročni plasti ohranjena široka rdeča bordura s srčkastim motivom in del trte z velikim cvet vi. Čas postanka mogoče še 16 ali zač. 17(ali vsaj 1.pol. 17) stol. V drugi traveji je na juž. steni ohranjeno okno z baročno obrobno ornamentiko. Odtod se pričinja prvotna gotska plast. Prva scena predstavlja na levi stoječo brezbrado figuro s križnim nimbom z odprto knjigo pred prsmi. Na desni, steber z malikom v obliki hudiča z zastavo in sončnimi žarki okrog glave na gotskem stebru. Pod njim na d. gori gledajo bradate figure. Na l. brezbrada. Na levo od nje pa k figuri z nimbom obrnjena dobro ohranjena bradata figura z velikimi rogovi na glavi. Na desni stavba z gotskim oknom s krogo=vičjem. Na vrhu dva pasova z ostanki nečitljivega napisa.

Naslednjo sceno pokriva obok, sledi odlokom druge scene z napisnimi trakovi, nad njo vidna še velika ženska glava, na desno od nje glava in roke in perutnice, mogoče angelji na oblakih ter pod njimi manjša navzogr gledajoča glava.

Sledi popolnoma uničena slika z napisom zgoraj : Du solt nima(n)t totten

Naprej vse nerazločno. Kviri, ki obdajajo slike, obstojajo iz belordečih barvanih prog, konture okvirov so vrezane v omet. Na oglu je motiv diska.

Bližje datirati je te slike nemogoče, vendar pa na splošno

no konec 14 ali zač. 15. stol. Fresko omet je zelo tenak pod njim pa starejši omet beljen z velikimi ^{kljubani} kljubanji.

Cerkev je bila torej samo beljena.

kvadrat prezbitarija je nekoliko potegnjen proti vshodu

tebra so zelo masivna, kvadratična s posnetimi ogli.

Na križišču zelo plitva rozeta. V prezbit. štukature,

dvoglavi orel z mečem, žezlom, tentnico in štolo. Drugi

predstavlja rokoko grbov okvir zelo bujnih oblik, vojvodska krona na vrhu in rdeč križ na belem polju.

Na juž. strani je baročen štuk okvir z zasterom in baldahimom. Na koru vazna in pasna štuk ornamentika. Na sev. steni ladje v bogatih štuk okvirih s portreti Leopolda in njegove žene ter ime Jezus.

Ob zvoniku na sev. strani prizidana ladja zakristija.

V župnišču slika sv. Helene. Podpis P.C. Labmann pinx.

V bivši kapeli več slik ene in iste roke za razne praznike - Gospodovo

vstajenje, Varovanje v tempelju, sv. trije kralji, Kristu na križu z Marijo in Janezom, Zadnja večerja, Binkošti(?) itd. Nekekatere zelo v slabem stanju, ne-

katere boljše, če bi se dalo dokazati, da je Labmann, bi imele nekaj vrednosti

Nekekatere slike tudi razpisane
Stale, LXXII, 9. 12. 1929, št. 18-21.

Pod streho zidovi do vrha ometani, nad svodo okrog inokrog ostanki poznogotskih fresk.

Na juž. steni napis: Du solt nimant totten. Torej slike grehov.

Na juž. steni nekako v sredi precejšen del slike ohranjen, Jezus s križnim nim^Sbom ~~XXXXXX~~ z dvojnimi tablicami zapovedi pred prsi. Zadaaj precej nerazločna množica zbrana okrog stebra, na katerem stoli malik.

Sledi okenska dolbina, nad njo 2 plasti slikarije, vrhnja tudi drugod ohranjena, je baročna iz 17. stol.

V cerkvi v štukiranih lepih okvirih iz sr. 18. stol., več portretov ustanovnikov cerkve, v prezbiteriju velik dvoglav avstr. grb s štolo.

Prezbiterij je 4oglat kot v Sevnici in prekrit s križnim svodom, zelo stare oblike, prav zgodnje gotski. Rebra so pravokotnega, masivnega prereza z malo porezanimi robovi.

Stele, XI, 8.8.1922, str. 15-16.

Pod streho zidovi do vrha ometani. Nad svodo okrog in okrog ostanki fresk - poznogotski.

Na juž. steni napis: Su solt nimant totten - Torej slike grehov.

Na juž. steni nekako v sredi precejšen del slike ohranjen. Jezus s križnim nim^Sbom z dvojnimi tablicami zapovedi. Torej nerazločna množica zbrana okrog stebra na katerem stoji malik.

Stoji okenska dolbina. Nad njo dve plasti slikarije. Vrhinja tudi drugod

ohranjena je baročna iz 17.stol.

V cerkvi v štukiranih lepih okvirih iz srede 18.stol. več portretov ustanovnikov cerkve. V prezbiteriju velik avstr. grb.

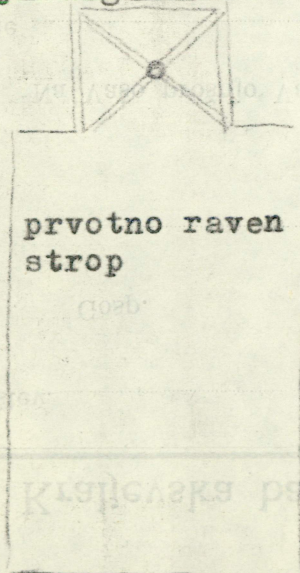
Prezbiterij je 4oglat kot v Sevnici in prekrit s križnim svodom. Zelo stare oblike, prav zgodnjegotske. Rebra so pravokotnega masivnega prereza s malo porezanimi robovi.

Stele, XI, 8.7.1923, str.15-16.

Die Kirche in Lack wurde erbaut im Jahre 1208. ~~xxxxxxx~~ Unter dem Dache sieht man primitiv gemalte Muster und Spuren der Holzdecke. Der Chor ist geradlinig geschlossen mit sehr einfachen Gewölbrücken. Der übrige Theil ist im Renaissancestyl umgeändert.

N.F.

MDZK: X, 1984, str.199: Über einige Krichen in Steiermark von H.Petschanig.

Prezbiterij podolžen pravokot, močna kvadratična rebra s slabšim posnetkom robov. Na križišču reljefna rozeta.

Ob stenah kamniti loki s posnetim prednjim robom (v Svibnu je bil oster!) v kotih prehajajo rebra prišpičeno.

Arhitektura verjetno nekoliko mlajša od svibenske. V ladji je nad obokom na vseh stenah omet s slikarstvi, ki so fragmentalno ohranjene.

Pod streho tri plasti slikarstva in ometa. Okrog in okrog se vidijo na vrhu sten, rdeče beli zobčasti frizi, slikani na beljeno steno od okna, katerega vrh se vidi. Med prvo in drugo sosvodnico od slavlloka nov omet na katerem so ostanki slik s Kristusom na levi

ki kaže odprto knjigo in je brez brade. Proti desni ozadje gotске arhitekture s krogovičnimi okni. Vmes na kapitulu stebra rdeč malik s palico v roki in neke vrste perjanico. Čisto na desni je na vrhu nečitljiv napis v gotski minuskuli. V tretji plasti je ohranjena v jugovzh. oglu zgoraj široka rdeča listnata(?) srčasta borta, pod njo na pobeljeni steni pa velik trtičast ornament z velikimi renes. stiliziranimi cvetovi, vrste kakor n.pr. na slavaloku pri sv. Janezu v Bohinju.

Isti plasti pripada slikani okvir okna z grobo hrustančastimi grčami.

Čas prve z zobci nedoločen.

Čas duge okr. 1400. Čas tretje 2. pol. 16. stol.

Portel 1. 1740. Tudi notranja oprema je iz tega časa. Na slavaloku napis, ki p ravi, da je bila cerkev in župnija ustanovljena 1. 1208.

Stele, CX II, 14. 8. 1951, str. 52-53.

Konservator Stegenšek berichtet, dass die aus frühgotischen Zeit stammende, im 18. Jahrh. erweiterte Kirche (Fig. 107) wegen Baufälligkeit und zu geringen Fassungsraum demoliert werden soll. Im Schiffe finden sich an der Süd-wand Fresken, welche die 10 Gebote mit erklärendem Texte zur Darstellung bringen. Wohl erhalten ist nur mer die Darstellung des ersten Gebotes, von den übrigen sind nur mehr Spruren erkennbar. Der Konservator beantragt, wenigstens das Presbyterium zu erhalten und den Taufstein, eine Statue der hl. Helena, ein legendarisch interessantes Brustbild Christi sowie die Altaraufsätze in die Neue Kirche zu übertragen. Die Z.K. stimmt diesen Vorschlägen zu, empfiehlt jedoch noch eine Untersuchung der Wände des Schiffe auf weitere Malereien, jedenfalls aber die Ablösung des das erste Gebot darstellenden Freskos. Slika: Fig. 107: Lokaxxi zunanjščina.

Na parapetu emporje stoji sledeči napis: " Anno 1208 a Leopoldo cognomento glorioso, Duce Austriae et Stiriae, templum isthoc D. Helenae sacrum unacum Parochia rectum et fundatum est."

Ta napis so l.1855 predstavili na slavolok.

J. Gašnik, loški župnik pravi v svoji Topografiji ~~pravz~~ da je bila ta župnij last deželnega kneza in ni znano kdaj je postala vikariat župnije Laško.

Vendar sledeče listine pričajo, da ta Gajšnikova trditev ne drži:

L.1296 je omenjen(str.40) „Albertus vicarius de lok“

1.1323 ni omenjena c. v Kollekten-Ausschreibung in ne 1.1426 v Zehenttaxiru
znak, da takrat še ni bilo v Loki samostojne župnije. *v Zidovcu. nota*

Verjetno so sedež župnije prenesli v 15.stol. od c.sv. Tilna ^{z c.d.ancim. usoda} k c.sv. Helene v Loki.

Znano je, da se Primož Trubar l.1540 imenuje Pfarrer von Lak in od l.1632 se imenujejo v matrikah ^{evr.} /župniki.

V vizit. poročilu iz 1.1545 se omenja ~~xxxxxx~~ Pharr Sannt Ellena zu Lakh. Diser Pfarr halben stett der Bischof von Triest vnnd der Ertzpriester im Sauthal vor dem Patriarchen zu Aglai in Recht. Khan nit wissen wer Lehensheer sein wirdt. Vogtherr ist Herr Hanns von Weixelburg. Hat süben Filial. Erstlich bey Sannt Johannes auf "ässbar, zu der ehiligen Dreiualtighaith au Lindern(Na lipi) zu Sannt Catzian auf Chramerin(Aremen) zum heiligen Geist zu Schollanighk, zu Sannt Georgen in Feldt ~~zum Schollanighk,xxxxxx~~ vnnd zu Sannt Collmann zu Lagawitz(Lokavec)." (str.428)

V vizit. poročilu so omenjene le c. ki leže na Štajerskem. Vendar se območje loške župnije razteza tudi preko Save v Kranjsko

Zupna cerkev: je bila kot že omenjeno l.1208 zgrajena .L.1310 je bila poveč
Ima prezbiterij, ladjo in kapelo prizidano ladji na sev.strani.Cerkev je
majhna, je obokana. Provotno je imela ladja raven, lesen, strop.

Vel.oltar sv. "elene je 1.1715 naredil Georg Božič in Georg Werth.Denar je dal Karl Josef Wintershofen, čigar grb se nahaja na zgornjem delu oltarja.

V ladji je desno oltar rož.venca, levo sv.Miklavža

L.1319 so prizidali kapelo, v kateri stoji oltar sv. Florijana z napisom: Hoc altare est exstructum ex proventibus propriis Ecclesiae sub Rdo.Dno. Primo Tautscher curato loci. Anno Dni 1676. Herr von Dienersberg je dal kapelo poslikati in jo okrasil tudi s svojim grbom. L.1740, ko so kapelo restavrirali, so odstranili to slikarijo.

V ~~kapeli~~ ^{cerkvi} so čitljivi sledeči napisi: nad slavolokom: Anno 1208 a Leopoldo cognomento Gloriosus, duce Austriae et Styriae, templum isthoc Helenae sacrum una cum parochia erectum et fundatum.

Na sev. steni ladje: Leopoldus cognomento gloriosus Dux Austriae et Styriae Leopoldi, cognomento virtuosus, et Helenae, reginae, Hungariae, filius.

Sancti Leopoldi, cognomento Pii, et Agnetis Henrici IV. Romanorum Imperatoris filiae, Pronepos, Fundator Parochiae hujus, in

"Teodora Manuelis Commeni Graecorum Imperatoris filia Conjux Leopoldi."

Nad tema napisoma sta bili do l.1850 sliki vojvoda Leopolda in Teodore.

Nad zakristijskim oknom je bil naslikan avstr. grb in črke C.VI(Carolus VI in napis: "Reddit uniCVIque secundum opera ejus."

V zakristiji dvoje ~~omaxxaxaxaxaxaxaxaxax~~ relikviarjev z napisom: "Altare reliquiarum 1657." Preje je bil postavljen na oltarju rož.venca.

Za časa župnika Gajšnika je bila na zvoniku ura, katero so nabavili l.1711 C. je takrat imela troje zvonov. Dvoje velikih zvonov je imelo sledeče gotske napise: "o rex gloriae veni cum pace cum virgine matrie 1479" in drugi "maria mueter juesu hilf uns aus aller noth 4=(1504?) Ti trije zvonovi so bili uničeni ob požaru l.1850. Istega leta so nabavili nove iz livarne Samassa.

L.1803 so restavrirali str. oltarje.

L.1845 nove orgle, delo Aloisa Hörbigerja iz Celja

L.1850 pogorela cerkvena in zvonikova streha, pri tem sta se stopila dva zvonova. Istega l. popravili škodo.

Ign.Orožen: Das Bisthum und die Diöcese Lavant, 4.del, l.1881,

matičar

str. 426-438

Župnijske matrike: krstne od 1.1632, mrliske od 1.1749 in poročne od 1.1784
Ign. rožen: „as Bistum und die Diözese Lavant, 4.del., 1.1881
str.460.

Cerkev omenja zapis 1.1526.

A.Keblar:Kranjske cerkvene dragocenosti 1.1526., IMK V.,1895, str.198.

Zanimive freske so se našle v cerkvi sv. Helene v Loki pri Zidanem mostu. Nad obokom je na južni steni naslikanih deset božjih zapovedi. Prva slika je še dobro ohranjena, čeprav obledela. Na levi švigajo plameni iz skalnatega Sinja, nad njimi v oblakih se je prikazal Jahve / s Kristusovim obrazom/, držeč v rokah dve tabli zapovedi, poleg gore pa je Mojzes, z volovskima rogovoma na glavi, ter moli Bogu. Na desni stoji na visokem stebri, rdeč in nag malik, najbrž satan sam, z zastavo v levici kot vojskovodja /opomba: Primeri za to imajo "meditatio de duobus vexillis" v znanih duhovnih vajah sv. Ignacija Lojolskega/ v desnici pa s tablico svojih zapovedi. Poleg njega v zraku je drug škratec, ki nekaj /opomba: Morda so bili z modro barvo naslikani novci, a modra barva je popolnoma obledela, kakor se vidi pri raznih ornamentih/ - seveda vsakovrstno srečo - ~~xxix~~ sipa iz velike žare na tri malikove častilce - dva moža in eno ženo. Slika je torej tako komponirana, da je na levi to, kar je za-povedano, na desni pa ono, kar je prepovedano. Od četrte slike je ihranjen kos desnega dela in v njem se vidi sfinga. To nas spominja na Edipa, ki je - zopet četrto zapoved - očeta ubil in mater vzel, Od pete zapovedi se čita še napis: Du sollt niemandt tötten. Slike so iz 2. polovice 15. stol., preveč slabe v risbi, dobre v barvah, zanimive pa pred vsem v ikonografskem oziru /Prim. Geffcken, Der Sildercatechismus des 15. Jahrh. Leipzig 1855 in Kraus, Geschichte der christl. Kunst, Freiburg i. Br. 1897, Mittheilungen str. 399/. Dr. A. Stegenšek : Mala izvestja. ČZN. VIII. 1911. str. 91.

V zakristiji slika pl.o. Umirajoči Franč.Ksav., druga verzija kakor Reinwald.Zač.18.stol.

Pl.o. sv.Helena najdenje sv.,riža, konec 17.stol. Dobra slika, za ta čas značilna.

Stele, XXIA, 1963,str.30

Signirano delo(M.Klemena) je v Loki pri Zidanem mostu v atiki sprejem Marije v nebesih.

Stele, XXVA, 1965,str. 13'